

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kéziratok visszaadására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, december 12.

A horvátok napja.

Hónapok óta izgatottságban tartja az országot a horvátok perfid viselkedése, mely megakasztotta a parlament munkálkodását. Ez az eljárás már tulmegy a parlamenti vita határain, valóságos lázadásra fajult, úgy látszik, tervszerint lázadásba akarják kergetni az egész Horvát-Szlavonországot. Beszédeikben önálló országnak tüntetik fel Horvátországot, külön horvát államiságról regélnek, maguknak sauerain jogokat követelnek s tervük elérésére külföldi politikusokkal konspirálnak.

A kormány elnöke régóta kijelentette, hogy elbánik, leszámol velük, de külső erélyességet velük szemben eddig más nem tanusított, mint a képviselőház két alelnöke Rakovszky és Návay.

A bán ezideig csak tárgyalt, tervezgetett, alkudozott, programot készített, biztatott, de hogy felesztendei munkájával mennyire jutott, a mára összehívott tartománygyűlés mutatta meg.

A gyűlés alkalmából budapesti mintára a horvátországi szociáldemokraták is tömeges felvonulást rendeztek, hogy tüntessenek az általános választói jog mellett. Abban előnyösen különbözött ez

a tüntetés a budapestitől, hogy Zágrábban a keresztény szociálisták nem olyan szerényen vonultak fel, mint Budapesten, hanem csaknem egyenlő számban voltak a szociáldemokratákkal. Abban is különbözött, hogy Nedakovits, a horvát tartománygyűlés elnöke ugyancsak biztatta a szociálistákat, hogy a képviselők is csaknem valamennyien pártjoknál állanak.

Ha nálunk is olyan erős lenne a keresztény áramlat a szociálisták között s ha a nemzetiségiek nem okoznának annyi bajt a magyar államnak, akkor nálunk sem lenne számba vehető ellensége az általános választói jognak. De a nemzeti államot nem lehet feláldozni hangzatos jelszavak és kétes értékű utópiák kedvéért.

Magáról a tartománygyűlésről még kevés hír érkezett hozzánk. Ebből csak az állapítható meg, hogy a bán és a magyarokat mérhetetlenül gyűlölik. Evvel a tartománygyűléssel bajosan fogja terveit megvalósítani a bán, mielőbb el kell következnie a feloszlásnak.

A tartománygyűlés megnyitására alábbi távirataink számolnak be:

Szociálista küldöttségek.

Zágráb, dec. 12. Dél előtt fél tizkor megjelent az országgyűlési épületben a keresz-

tényszociálista munkások küldöttsége Zatluka képviselő válaszolta, hogy mindent megfog tenni, hogy igazságos kívánságaik kielégítést nyerjenek.

Fél 11 órakor megérkezett a szociáldemokraták menete, amelyben mintegy 10,000 munkás vett részt, akihez az egyetemi ifjuság is csatlakozott. A szociáldemokraták memorandumát dr. Frankl Vladimir, dr. Lorkovics, dr. Pribicsevics és dr. Vinkovics irták alá. Lorkovics képviselő a küldöttséget a nagy tanácskozási terembe vezette és Medakovics elnökhez beszédet intézett, amelyben a következőket mondta: Az országgyűlési épület előtt ezernyi jog nélküli munkás áll, amelyeket a jelenlegi küldöttség képvisel. Én és elvtársaim csatlakozunk a küldöttség kívánságaihoz. Meg vagyunk győződve, hogy a mai választási rendszer hátráltatja érdekeinket. Az a szociális igazságtalanság, amely a jelenlegi választói törvényben megnyilvánult, nagy kárára van a politikai szabádságnak.

Azután a szociáldemokraták vezetője szólott, akikhez dr. Goldner, Garbai és Buchinger magyar szociálisták is csatlakoztak.

Medakovics elnök erre a következőket válaszolta: Igen szívesen veszem át memorandumukat és be fogom nyújtani az országgyűlésen. Különös örömmel tölt el, hogy a képviselők is csatlakoztak a memorandumhoz és ezzel önökkel való szolidaritásuknak adtak kifejezést. Uraim! Önök mintaszerű fegyelmességük által, amelyre büszkék lehetnek, impozáns tüntetést hoztak létre az általános választójog érdekében. Ugyanazt, amit önök ma tesznek, tették a magyarországi szociáldemokraták is a magyar képviselőház összeülésekor. A különbség azonban az akkori és a mai nap között igen nagy. Ott a kormány és a parlament minden feltétel-

"TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

Ayunthia.

— Szíami történet. —

Szíam államban van egy furcsa, de szigorú törvény, melynek értelmében a királynőt, vagy csak hozzá tartozó ruháit is érinteni tilos. Kivétel e törvény alól csak a királyné komornái képezhetnek.

Volt rá eset, hogy olyanok, akik vigyázatlanságból vagy tudatlanságból áthágták e törvényt, halálra büntetettek.

Az ifju és szép Ayunthia, Chulalongkorn király felesége sem szállhatott be tehát más-keppen sampanjába, mintha férje kezére tette a kezét, támaszt keresve ily módon nála.

Egy napon ismét csónakázni ment s a rózsákkal telehíntett sampanja, melynek vánkossai finom selyemből voltak, lágyan ringatózott az indó-kínai folyón, a kék Mekongon.

Chulalongkorn nem kísérhette el kedvencét e sétacsónakázásra. Őt palotájában tartották a kötelességek.

A sampan ezalatt vizeséről-vizesésre siklott. De Ayunthia nem félt, tudta, hogy evezősei viharezett fiúk, akik tudnak bánni a csónakkal.

Gyenge szellő lengedezett a száraz föld felől s negédesen-belekapaszkodott a királyné selymes fátyolába. Két fiatal fiu pedig pihenés nélkül legyezte őt. A partokon egymást váltogatták a nagy, zöld rizstáblák, a bambusz- és kakaerdők. Itt-ott egy-egy vizilovat és vöröszemű bivalyt is lehett látni. Másutt meg illatos, színes virágok terültek el, mint valami szőnyeg.

A másik sampanon, mely a királynét követte, zenészek voltak, akik kezdetleges hangszereiken játszottak fájdalmas, elnyújtott, idegenszerű dalokat. A mandarin, aki a kíséretre vigyázott, egyuttal a királyné felett is őrködött.

Ayunthia pedig álmodozott sárga selyemsátor alá.

Egyszerre azonban a vizesések hatalmasabbakká váltak; a nemrégiben esett eső megduzzasztotta azokat.

A sampan eleinte egy madár könnyedségével siklott tovább a sziklás zuhatagokon, de egyszerre csak egy recscsenés hallatszott és kettétört.

Rémült sikoltás következett. Egy hegyes szikla, melyet az evezősök nem vettek észre a víz alatt, derékban szelte ketté a törékeny jár-

művet. A mandarin és Ayunthia a vízbe estek. A másik csónakot ugyanaz a sors érte.

Egy pillanatig megdermedve tekintettek egymásra az emberek: hiszen a királynéhoz nem volt szabad szentségtelen kézzel nyulniok! Itt veszszen el hát, szemük láttára nyomorultul?

Jajgatás, könyörgés nélkül próbált menekülni a koronás asszony. Tudta, hogy sikoltozása úgy is hasztalan. A többiek pedig, akik uszni tudtak, elhaló szívvel igyekeztek a partok felé, hogy legalább ne lássák szeretett urnójuk pusztulását.

Csak egyetlen egy maradt ott mellette közülök, egy tizenöt esztendő gyermek, egy jószívű fiu, aki nem bírta tekintetét levenni a szegény halálra vált asszonyról s aki ifju, bronzszínű karjainak minden erejét megfeszítette, hogy a közelébe érjen.

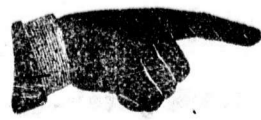
Oh, hogy sajnálhatta az életét ez a szegény, fiatal asszony! Ezt a könnyű és fényes életet, amelyben nincsen árnyék, csak világosság s ahol egyaránt tündöklő a nappal és az éjjel.

Nalguy, a fiu, nem bírta tovább szó nélkül. Oda kiáltott a már-már elmerülő királynénak:

— Bátorság! Én meg fogom menteni! Nézze,

M. t. Hölgyek!

Karácsonyra

a PFAFF

kellemes meglepetést szerezhetnek urak részére

cég különleges ajándékaival.

nek ura, amelyekkel az általános választói jogot megalkothatná, de mégsem teszi meg. Nálunk azonban az összes pártok jelszavukká tették az általános választói jog követelését. Ez a követelés helyet foglal összes pártjaink programjában és ezzel a követeléssel ment a horvát-szerb koalíció is a választási küzdelembe. Mi mindig a választói reformot tartottuk az országgyűlés legfontosabb feladatának. Ennek értelmében elfogadtuk annak idején Lorkovics azon javaslatát is, mely szerint bizottság küldetné ki, mely a kormánnyal párhuzamosan dolgoznék az általános választói jog megvalósítása érdekében.

Petricics (Starcsevics párti) képviselő javaslatát, amely ebben a szellemben volt tartva, ugyancsak e bizottság elé utaltuk. A bizottság tartott is már két ülést és azon volt, hogy az általános választói jogra vonatkozó kívánságot a lehetőség szerint előbbrevigye. Mi tudjuk azonban, hogyan történt, hogy ez a bizottság meg lett akadályozva abban, hogy dolgozzék és mi okozta, hogy az országgyűlés nem volt képes e kérdésben nyilatkozni és állásfoglalni. Ez a nagy különbség, amely a budapesti és a mi országgyűlésünk között van. Budapesten nem valósítják meg az általános választói jogot, habár ez lehetséges volna, talán éppen azért, mert felülről akarják. Mi azonban küzdünk a megvalósításáért, mert a nép így kívánja. A jelenlegi választói törvény szerinti választók száma elenyészően csekély a jogtalan néptömegével szemben, amely a népképviselőben nem tudja kívánságait tolmácsolni. Pedig csak az a parlament, amely a nép széles rétegein épül, rendelkezik a nemzet államjogi helyzetének megszilárdítására és biztosítására szükséges feltételekkel. Csak ily parlament teremtheti meg a kulturális, gazdasági és politikai fejlődés előfeltételeit. Az önök memorandumja buzdítás lesz nekünk arra, hogy az országgyűlésen az önök törekvései irányában működjünk és azokat a lehetőség szerint mielőbb elintézzük, ami nekünk is hő kívánságunkat képezi. Üdvözlémet elvtársainknak.

A gyűlés megnyitása.

Zágráb, dec. 12. Medakovics elnök délelőtt 10 óra 55 perckor megnyitja az ülést. Nyomban azután dr. Rakodczay bán belép az ülésterembe. Amidőn megjelenik, óriási zaj ke-

letkezik, amelyben a starcsevics-pártiak és a koalíció képviselői vesznek részt. Egyes kiáltásokat hallani a karzatról is, amely különben nyugodt magatartást mutat. Rakodczay bán mosolyogva néz a lármázó képviselőkre, azután leül és ceruzájával játszik. Leginkább starcsevics-pártiak zajognak. Pisacics képviselő ezt kiáltja: Le vele! Elegovics képviselő: Le Kossuth! Medakovics elnök hasztalan csenget és hiába igyekszik a rendet helyreállítani. Petricsics starcsevics-párti képviselő azt kiáltja: Le a zsoldossal! Ki vele! Popovics Dusan: Halljuk az elnököt!

Medakovics elnök: A pillanat oly komoly, hogy a karzatot a leghatározottabban figyelmeztetnem kell, hogy nyugodtan viselkedjék, mert a legcsekélyebb tüntetésre elrendelem a karzat kiürítését.

Végre sikerül az elnöknek a rendet helyreállítani, a mire megkezdik az iratok felolvasását Ezek felolvasása közben ott, ahol arról a királyi leiratról van szó, amellyel az országgyűlést júliusban elnapolták, nyugtalanság támad a Starcsevics-pártban. Zatluka azt kiáltja: Ezt Kossuth tette! Elegovics: Abcug Kossuth! Zaj és kiáltások a Starcsevics-párton: Le a kiegyezéssel! Medakovics elnök csonget és kéri a képviselőket, hogy maradjanak nyugodtan.

A zaj lecsillapulta után felolvassák a beérkezett irományokat, ő Felsője köszönő leiratát az országgyűlés szerencsekívánataira, nyugdíjasok és kinevezettek, valamint a Rakodczayt kinevező okiratot számos petíció és a mult ülészakban hozott törvények szentesítését. Az elnök ezután köszönetet mondott, mely után felolvasták a felosztató királyi kéziratot.

A hitehagyottak. Csávolszky Lajos soha sem volt elsőrangú politikus, de hogy olyan kicsi értéket képviseljen a magyar politikai világban, mint a minőről a címében megjelölt füzete tanuskodik, azt igazán nem gondoltuk. Kocsis-stilusban elítéli az egész függetlenségi pártot, kivált Kossuth Ferencet, akinek részére legenyhébb titulusként a »csalót« tartogatja. A füzete közönséges förmedvény, minden nagyobb érték nélkül. Ara nincs rajta, valószínűleg azért, mert úgy sem izgat senkit a kérdés, hogy mennyit adjon érte.

tegyen olyan mozdulatokat, mint amilyeneket én csinállok!

Ayunthia szót fogadott a gyermeknek, de az áramlat oly gyors volt, hogy újra elsodorta a közeléből. Ekkor a véletlen egy deszkát sodort a fiu felé s ő belekapaszkodván, egész erejéből a királyné felé nyújtotta azt. Sok időbe került, míg a már-már súlyedő királyné meg bírta fogni a deszka végét. A másik végét a fiu tartotta erős kézzel. Így aztán szép csendesen, nagy nehézségek között mégis csak kivonszolta a hős gyermek a királynét a partra, ahol már kétségbeesett komornái várták, akik friss ruhákat adtak reá.

A király, Chulalongkoru időközben értesült a szerencsétlenségről s kezeit tördelve, sietett a partra. Hálásan nézett az ifju mentőre, de egyuttal gondterhes felhő ült ki homlokára: ha ez a szerencsétlen gyermek szentségtörő kézzel a mentés hevében a királynéhoz ért, ugy halállal kell bünhődnie országa kegyetlen törvényeinek értelmében.

Mikor szeretett asszonyát a szívéhez szori-

totta, maga elé rendelte a katasztrófa részeseit és tanuit. Kikérdezte őket a Nalguy hőstettéről s örült, mikor egybehangzóan mind azt vallották, hogy a gyermek igazán bátran és nemesen viselkedett.

Csak a mandarin hallgatott. Őt bosszantotta az a tény, hogy a reábizott királyné épességét nem bizta megőrizni. És most ő hozzá fordult a király, egyenes kérdéssel:

— A mentés megerősítő munkájában nem ért-e Nalguy véletlenül vagy szándékosan a királynéhoz?

A mandarin egy pillanatig némán bámult maga elé. A többiek vallomásával szemben nem mert egészen határozottan felelni, azért kitérőleg válaszolt, de úgy, hogy válasza mégis vádat foglaljon magában:

— A mentés megerősítő munkájában kikerülhetetlen volt, hogy Nalguy legalább a fátyolához ne érjen a királynénak.

A többi tanu elégedetlen mormogásban tört ki, de nyíltan fellépni a hatalmas kegyenc-

ellen egyik sem mert. Ekkor a király maga elé rendelte ismét Nalguyt.

A gyermek sejtette, hogy mi vár reá. De azért egyenes tartással, bátran közeledett. Csak a szeme lábbadt könybe, mert arra gondolt, hogy fog majd busulni miatta szegény őszhaju atyja, ott a kocsi, rozoga viskójában, a Meinam partján.

Egondolta, mi lesz az öreg ember élete nélkül, szeme fénye, aggságának napsugara nélkül. Ki visz neki vasárnaponként fát az erdőről, hogy felmelengesse a tűz jótékony lángolásánál öreg tagjait?

Nem merte szemét felvetni urára és parancsolójára. De Ayunthia éppen most hizelegve szólt urának:

— Oh, édes uram, légy kegyelmes, légy irgalmas e gyermek iránt, aki nélkül most megtört tekintettel feküdnék ott, a kék vizek alatt.

De a király így gondolkodott: Ha meg nem büntetem a gyermeket, a kit a mandarin bűnösnek mondott s a kit a többiek megvé-

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, dec. 12.

Elnök Justh Gyula. Bejelenti, hogy az összeférhetetlenségi bizottság Szentiványi Gábor és Melzer Géza összeférhetlenségi ügyében az eljárást befejezte. Javasolja, hogy az ezen ügyben ítélkező bizottságot a Ház január 15-én sorsolja ki.

Ezután az autonóm vámtarifát harmadik olvasásban elfogadták.

Az egyszakaszos javaslat

részletes tárgyalása következett ezután.

A címmel

felszólaltak Zagorác István, Rojcs Milán, Banjanin János és Budiszavlyevics Bude horvátul.

Elnök: Több szónok nem kívánván szólni, a vitát a címhez berekeszti.

A Ház a címet változatlanul elfogadja.

Következik az egyetlen szakasz tárgyalása.

Sándor Pál sajnálja, hogy a részletes tárgyalás alkalmával indítványát a vámsorompók 1917-re való felállításáról nem fogadták el. Újabb indítványt nyújt be.

Elnök: Már leszavazott indítványt csak a jövő ülészakban lehet újból benyújtani.

Sándor Pál: Ez más indítvány. Utasítások a kormány az önálló vámterület előkészítésére szükséges lépések megtételére. Indítványát most nem indokolja meg.

Fegyő: Polónyi Géza! (Nincs itt.) Bauer Antal! (Nincs itt.) Pinterovics Antal! (Nincs itt.)

Lukinics Ödön horvátul beszél a javaslat ellen.

Novaszal Mátyás, Magdiacs Péter, Penyics Bogdán, Supilo Ferenc, Surmin György horvátul beszélnek.

Karácsonyi és újévi játékaruk teljes kiárusítása

Igen tisztelt vevőinknek van szerencsénk tudomásukra hozni, hogy az összes raktárunkon levő játék árunkat, míg a készlet tart, minden elfogadható árban kiárusítjuk.

Tisztelettel: **Klein Sándor és Vilmos** játék- és diszmuáruháza Rákóczi és Szaniszló-u. sarkán

Polónyi Géza: Ez a törvényjavaslat öt törvényjavaslatot hozott napirendre. Alkotmányos kifogásait akarja előadni. A házszabályok szerint, minthogy a részletes vitánál minden egyes ponthoz minden képviselőnek joga van felszólalni, itt ötször szólalhatna fel. En block törvényjavaslatot a magyar közjog nem ismer. Igennel, vagy nemmel a képviselő a jelen esetben nem szavazhat, mert lehetnek kifogásai az egyes pontok, törvények ellen s neki az egész en block kell elfogadnia, vagy elvetnie. Fizikai lehetetlenség öt törvényjavaslat 3-400 szakaszához egy beszédben hozzászólni. Házszabályrevízió nem kell a jövőben, mert ilyen egyszakaszos precedensével ez feleslegessé válik. Öt megfosztották attól a jogától, hogy képviselői köteleességét teljesítse, a házszabályokat is megsértették, azért egyebet nem mond.

Elnök: A képviselő ur azt állította, hogy ennek a törvényjavaslatnak tárgyalási módja házszabályellenes. Ha ez így volna, követelném a Háztól, tessék a házszabályok szerint tárgyalni. De a képviselő ur tévedésben van. Most csak az előttünk fekvő törvényjavaslatot tárgyaljuk, nem pedig öt törvényjavaslatot. A mostani törvényjavaslat általános vitája megvolt, most a részletes tárgyalása van szönyegen. Az öt törvényjavaslat részletes tárgyalása akkor fog bekövetkezni, ha napirenden lesznek. A képviselő ur amaz állítását tehát, hogy ez a vita házszabályellenes, visszautasítom. (Eljenzés.)

Farkasházy Zsigmond beszélt ezután a javaslat ellen, és azt végzetes precedensnek tartja. Ezután még hat horvát képviselő szólott a javaslat ellen, mire azt részleteiben is elfogadták.

Az ülés végén Günther miniszter terjesztett be törvényjavaslatot a konzuli biráskodás két évi meghosszabbítása tárgyában.

élmelni nem mertek, vétek hazám törvényei ellen s ezáltal magamra zudítom tanácsosaim, népem haragját.

Elgondolkozva simította meg kezével homlokát. De egyszerre eszméje támadt. Odalépett a fiához s így szólt:

— Nalgy, egyetlen egy embert kivéve, azt mondják, nem látták, hogy a királynéhoz nyultál volna. Az az egy is, aki vádlóul lép fel ellened, csak azt állítja, hogy a királyné látólaghoz nyultál véletlenül, mentési kísérlet közben. Es minthogy a törvény a mentési kísérlet közben történt szentségtelen érintésről nem tesz említést, de másrészt negy jutalomban részesíti azokat, akik fejedelmi személyiségek életét megmentették, én tégedet a királyné látólaghoz megérintéséért száműzlek városomból s arra kárhoztatlak, hogy ezentul szülőföldeden, a Meinam partján éj tovább. Viszont jutalomképpen azért, hogy a nekem oly drága életet megőrizted az én számomra, ime, vedd ezt a teli erszényt!

Nalgy boldogságtól remegő hangon köszönte meg a király bölcs jóságát s mindenki elégedetten magasalt az uralkodót. Csak a mandarinnak volt a oka busulni, mert e naptól fogva, vigyázatlanságáért kegyvesztett lett.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap délután kezdte meg a decemberi közgyűlésre kitűzött ügyek tárgyalását.

Mindjárt a közgyűlés elején két titkos szavazás volt a központi választmány és a közigazgatási bizottság kilépő tagjainak helyét töltötték be, a törvény szerinti titkos választással.

A központi választmány tagjainál a függetlenségi párt az összes volt tagokat bevette a listájába, csupán dr Friedländer Sámuel hagyta ki. Keresztül is ment a lista teljesen.

A közigazgatási bizottság öt tagjának választásánál azonban nagy elégedetlenségi párt-hoz tartozó városatyák között a volt szabadelvűpártiak eljárása. A függetlenségi párt ugyanis az ötből 2 helyre saját jelöltjeit akarta bejuttatni. Öt szavazattöbbséggel azonban a régi tagok lettek újból megválasztva s a függetlenségi jelöltek lemaradtak.

Ez az eljárás nagyon is kihívja a kritikát s nem vezet közelebb a békéhez, amelyre pedig szükség volna. Különösen helytelen volt most, amikor a városatyák jelöléseknél a függetlenségi párt oly lojalisán járt el a régi szabadelvűekkel s eltekintett a kiváló érdemeket szerzett férfiak politikai irányától.

Különben a fürdő vasut ügye s a nagy-piaci vasuti raktár elhelyezésének kérdése keltett nagyobb vitát.

Az első nap lefolyása a következő volt:
Glac Antal főispán elnököl:

Dr Dóri Ferenc, Frankó Endre, dr Hoványi Géza, dr Hoványi Gyula, dr Károlyi Irén, dr Kazai Kálmán, dr Konrád Márk, Kiss Dávid Mezey Mihály, dr Molnár Imre, Nozák Rezső, dr Pász Sándor, Stark Gyula, Szokoly Tamás, dr Adorján Emil, dr Altmann Jakab, Balogh Döme, Beczkay Lajos, Czeglédy Jeremiás, Cser János, Fényes Manó, Déry János, Köblös Ferenc, dr Radó J., Schwartz Izidor, Schütz Albert, Széles Lajos, dr Vučkics Gyula, Feldman Izidor, dr Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, Lövenstein Zsigmond, Reismann Mór, Schwartz Antal, dr Tóth Ferenc, Ulmann Sándor dr Weisz Márton, dr Bárdos Lure, Deutsch K. I., Gutmann József, Harmathy Károly, Huzella Gyula, Ince Lajos, dr Kurländer Ede, dr Mihály Lajos, Miskolczy Barnabás, Molnár Lajos, Moskovits Mór, Moskovits Miksa, Müller Salamon, Papp György, Rendes Vilmos, dr Schweiger Ede, Rimler Károly, Bordé Ferenc, dr Istvánffy István, Juricskay Barnabás, dr Cserenyés Béla, Gerő Armin Komlóssy József, Darvassy Lajos, Lukács Ödön, Dus László, Tóth Márton, Sztarill János, dr Baróthy Akos t. orvos, Köszeghy József, Ragány János, Jablonszky Emil, Lakos Lajos.

A közgyűlés megnyitása után dr Cserenyés Béla aljegyző előterjesztette a polgármester havi jelentését, aminek a közigazgatásra vonatkozó adatait már közöltük. Megemlíti továbbá a polgármester, hogy a Breider-háznál szerencsétlenül jártak családjai részére 8273 kor. 75 fillér gyűlt be a polgármesteri hivatalba. Felemlíti még, hogy a munkások részére a város száz waggon tüzi fát vásárolt s ezt a szegények önköltségi árban kapják. A szükséges vasuti kocsik iránt a kereskedelmi miniszter távirati uton intézkedett. Végül bejelenti, hogy dr Bozóky Alajos a polgármesterhez intézett levelében törvényhatósági bizottsági tagságáról lemondott s erre többé nem reflektál.

A polgármester jelentését tudomásul vették.

Titkos szavazások.

A központi választmányból 12 tag lép ki. Helyökre titkos szavazás útján beválasztottak: Hlatky Endre, dr Hoványi Géza, Mezey Mihály, dr Molnár Imre, Rádl Odön, dr Radó Ignác, Reismann Mór, Schütz Albert, dr Stokker József, Sulyok István, Szokoly Tamás és dr Várady Zsigmond.

A közigazgatási bizottságból az év végével kilépő öt tag helyét szintén titkos szavazással töltötték be. Megválasztottak:

Hlatky Endre, Mezey Mihály, Frankó Endre, dr Konrád Márk, Miskolczy Barna. Tehát mind a régiek.

Átiratok pártolása.

Szabolcs megye feliratát a Kossuth Múzeum és az 1848-49-iki ereklyegyűjtemény államosítása iránt, hasonló felirattal pártolják.

Veszprém megye feliratát a fogyasztási adóknak egészben a városok részére leendő átbocsátása tárgyában, — a tanács hasonló felirattal javasolja pártolni.

Dr Molnár Imre attól fél, hogy ha a városok megkapják a fogyasztási adókat, az új gazda mohón még jobban ki fogja azt aknázni, a szegény nép újabb megterhelésével. A kormánynek más módon kötelessége a városokat segíteni. Térjenek az átirat felett napirendre.

Balogh Döme pártolja a tanács javaslatát. Csak így lehet a városokon segíteni.

Rimler Károly elismeri, hogy igazságtalan a fogyasztási adó, de sok javaslat fekszik a miniszter előtt és a fogyasztási adók átadása nincsen közte. Nem is hiszi, hogy lesz belőle valami. A tanács javaslatát azért elfogadásra ajánlja.

Lukács Ödön nem tud más módot a városok segélyére, mint a fogyasztási adók egyrészének átadását. Hogy mohón kine zsákmányolhassák azt, erről gondoskodhat a kormány.

A tanács javaslatát elfogadták.

Kedd helyett hétfő.

A miniszter a hétfői hetivásárt csak az esetben engedélyezi, ha a keddi heti vásárt a város beszünteti. A tanács javasolja, hogy a keddi vásártartás ideiglenes törlése mellett a hétfői hetivásár engedélyezését kérje a város; egyidejűleg megbízták a tanácsot, hogy a káptalantól a vásári szabadalomlevelet szerezze meg s ennek értelmében tegyen a közgyűléshez majd előterjesztést.

A fürdővasut ügye.

A fürdőbe vezetendő vasut terület használati szerződését azzal terjesztette be a tanács, hogy adják ki a nyilatkozattételre a városi vasutnak.

Többek kivására Köszeghy József főmérnök részletesen ismerteti a szerződést.

Egyes szakaszoknál élénk felszólalások voltak s némi módosításokat eszközöltek a szerződésen, amelyet végül elfogadtak.

A nagypiac-téri feladóállomás.

A tanács előterjesztést tett a városi vasut nagypiac-téri teheráru-raktár helyiségének eltávolítása iránt s javasolja, hogy a városi vasutnak az áruraktár és Pece mellett levő területet adja át raktár helyiségül a város.

Schwarz Antal végzetes hibának tartaná, ha a város ezen értékes telkét átadná raktár-helyiségül. A Pece szabályozás után itt forgalmas pont lesz, melyet megbénít a raktár. Az

Rendkívül árleszállítás mellett a **Nagy Karácsonyi Vásár** szokásos évi

megkezdődött. Nem partie áruk, hanem az idény újdonságai kerülnek eladásra. Szőnyeg és lópokróccok minden elfogadható árban teljesen kiárusítatnak. — Angol és francia női szabóság. —

Kézimunka kiállítás. — Fiók üzletek: Szent László-tér és Kolozsvári-utca. TELEFON 232.

CZILLÉR IMRE áruháza Olaszi, Fő-utca. TELEFON 232.

orth. hitközség mint szomszéd régi sóházat kiakarja építeni, de ezt lehetetlenné teszi a vasuti raktár odahelyezése. Tiltakozik a terület átadása ellen.

Rimler Károly védi a tanács javaslatát. Nincs más alkalmas hely s a raktárra szükség van. A kereskedők is kérték. Feljebb akartak helyet adni, de a törvényhatóság leszavazta. Ajánlja a tanács javaslatát, mert ez által ez a ronda hely rendezve lesz. A raktár a további fejlődést nem gátolja. Vagy hagyják meg a raktárhelyiséget továbbra is a mai helyén.

Gábel Jakab pártolja Schvarcz Antal felhívását, Hiba volt a közraktár odaépítése is, melynek területét áldozatok árán is visszakellene szerezni. Most még a bajt tetézni nem szabad a szóban levő terület átadásával. Ezáltal a fejlődést gátolják. Iskolát akarnak a kérdéses terület mellé építeni. A közraktárt vállalja vissza a kérdést a tanácsnak kedvezőbb terület kijelölése végett.

Déry János rámutat, hogy eredetileg csak egy kis állomásra kért helyet, a fürdővasut személyvonatai részére. A feladó állomást a villamos vasut területén el lehet helyezni. Küldjenek ki egy bizottságot a kérdés megoldására s tisztázzák is, hogy minő feltételekkel adta át a város a mai területet.

Köszeghy József szerint területet okvetlen kell adni a raktárhelyiségnek. Technikai szempontból fejtegeti a kérdést s arra a konkluzióra jut, hogy a raktár odahelyezése a fejlődést nem gátolja. A bizottság kiküldésétől eredményt nem vár. A tanács javaslatát ajánlja.

Dr. Kazay Kálmán a bizottság kiküldését helyesli. A villamos vasut telepén van elég hely a raktárnak. Szemléljék meg a területet. Küldjék ki a bizottságot.

Balogh Döme elfogadja a tanács javaslatát.

Löwenstein Zsigmond azt vitatja, hogy a nagypiaci raktárállomásra a kereskedőknek nincs szükségük. Ellenzi, hogy 6000 négyzetméter területet átadjon a város. Egyáltalán semmit nem adna át senkinek beépítésre a Nagypiacból. Szükség van a vásártérre a közönségnek. Csatlakozik Schvarcz Antal indítványához.

A többség a javaslatot visszaadta a közlekedési és szépészeti bizottságnak a kérdés tanulmányozása végett.

Interpelláció-özön.

Már 7 óra volt, mikor dr. Kazay Kálmán interpellációira került a sor. Hosszasan szólott a villamos vasutról s a következő kérdéseket, illetve ezekre kért felvilágosítást: a villamos vasutnak van-e bejelentett műszaki vezetője? — a villamos vasut váltói rossz helyeken vannak elhelyezve s veszélyesek; — miért nem építi a városi vasut a Gilányi-utcai vonalat, a melyre engedélye van; — a szerződés szerű 8 fillér helyett miért szednek 10 fillér menetdíjat; — a városi vasut mozdonyait miért fűtik kőszénnel, holott fával vagy kokszzsal volna kötelese fűteni. — Továbbá a Szarvas-soron feneketlen a sár; — a vasutállomás előtt az árubódék az utra vannak helyezve s rondák; — a Várliget parkirozása miért stagnál; — a Lövész-egylet 1200 korona évi összeget kap a várostól s mégis elhanyagolja a sétateret s utcai ültetvényeket. — A mellék-utcák sárosak. — A gázgyár megvétele a polgármester dr. Radóval kiutazott Németországba, a törvényhatóság megkérdezése nélkül. »Előkelő« városatyákkal titkos értekezletet tartott e tárgyban. Ezekre kér felvilágosítást.

Rimler Károly polgármester kijelenti, hogy a felhozott kérdésekben azonban vizsgálatot indít s a szükséges intézkedéseket megteszi. A gázgyár megvétele nézve a város érdekében járt el. A dolgokat a legjobb belátása szerint készíti elő. Kötelező lépést sehol nem tett. A gyár megvétele most van a tanács előtt tanulmányozás végett.

A választ tudomásul vették.

A gyűlés este 8 órakor ért véget; ma, pénteken délután 3 órakor folytatják.

Városatyajelölések.

Nincsen Nagyváradon ember, aki előre megjósolhatná, hogy minő eredménnyel végződik a vasárnapi városatyaválasztás. A függetlenségi párt szerdai jelölése nem elégíti ki a választópolgárokat sehol sem, de legkevésbé Várad-Olasziban és Váradvelencén. Ennek nyíltan kifejezést adnak, sőt az elégedetlenség oly nagy, hogy értekezletet tartanak s külön névsorokat állítanak össze.

A Rét polgársága különösen elégedetlen, mert az ő óhajuk nincsen kielégítve a jelöléssel.

Igaz, hogy minden érdeket nem lehet kielégíteni, de mégsem szerencsés a párt jelölése, mert olyanok is vannak, akik ugyan megnyerték a választmány néhány szőnyi többségét, de a polgároknak nem bírnak a bizalmát, még akiket a polgárok óhajtanak, nincsenek jelölve.

Sokan Szokoly Tamást okolják a jelölésért, de ezek nagyon tévednek, mert ő nem lévén Nagyváradon, nem folyt be a jelölésbe.

Az iparos polgárok szintén elégedetlenek, mert mellőzve látják Ováry Lajost, akinek bejutását pedig az egész ipartestület s az iparosok zöme kívánja s el is követ mindent, hogy bejuttassa a törvényhatóságba.

Az igazságügyi tisztviselők tekintélyes száma pedig azt veszi zokon, hogy a jelöltek között nincs képviselve.

Igy a különböző trakciók egymásután keletkeznek s megbontják a párt listájának győzelmét.

Legnyugodtabb a hangulat Várad-Ujvárosban, ahol nagyjában legjobban is sikerült a hivatalos jelöltek listáját összeállítani.

Váralja-Velencén nem sikerült a paktum s így a függetlenségi párt és az orth. párt teljes erővel megy a küzdelembe. Oriási lesz itt a harc.

Az orth. párt a következőket jelölte: Ullmann Sándor, Schvarcz Antal, Friedländer Samu dr, Feldmann Izidor, dr. Várady Zsigmond, Szalai József dr. Ágoston Péter. Valószínű, hogy ez a lista megy keresztül, legfeljebb egy változással.

A függetlenségi párt részéről a jelölés megtörténvén, egész erejét és idejét az agitációra szenteli.

A 48-as párt ma este 8 órakor a volt Fekete László-téle vendéglőben, holnap, szombaton este 8 órakor a Nemzeti-szálloda éttermében összejövetelt rendez, melyen a párt jelöltjei elmondják programbeszédeiket. A párt szóinkai lesznek: dr. Halász Lajos orsz. képviselő, dr. Adorján Emil, dr. Altmann Jakab, dr. Stokker József, Schwartz Izidor, dr. Fenyő József, Liptai Károly, Pásztor Ede. Az intéző bizottság tagjait és a jelölteket felkéri a párt, hogy ma este 6 órakor a 48-as Kör helyiségében okvetlenül megjelenni sziveskedjenek.

A pezsgős pohártól a szanatóriumig.

A nagyvárad aranyifjúság pezsgő életének volt egyik vezetője egy alig egy éve Nagyváradra került joghallgató. Csendes városkából jött, hol nem tudott kellő kört találni magának, részint a társadalom berendezkedése, részint az ő családi viszonyai miatt.

A nagyvárad levegő fertőző mámora azonban csakhamar megnyerte az ifjút és játszott vele, mint egy gyenge bábbal, melynek nincs akarata, mely mindent úgy tesz, ahogy a má-

sok által előre elkészített körülmények akarják.

A fiatal lélek alig került Nagyváradra, már ezer utja kínálkozott az elbukásnak. És ezek az utak mind veszélyesek s azt kívánják, hogy arannyal szórja be az, aki rájuk lép. Bűnös örömtök zsibbasztó, izgató változatai a rosznak, hatalmukba kerítették a fiatal embert.

Alig jött Nagyváradra, egyszerre ismerte mindenki és ő is ismerte minden zugát Nagyváradnak. Mulató társaság, az állandóan volt körülte és ő nem törődött a holnappal, élt a mána, ennek élviharát mindig fenékig irtette.

Részegítő pezsgő, lélekrontó mulató helyek mind, mind az ő jó cimborái voltak. Ezek pedig mind olyan dolgok, melyek emésztik a vagyont s következnek a bizonytalan jövő. És ez be is állott volna, ha a fiatal embert veszedelmes utjában meg nem fogja az édesatyja. Késő volt, de mégis elég jókor ahoz, hogy teljesen el ne merüljön a fertőben a flu. 20.000 koronát költött el az illető rövid egy év alatt.

Most már megsokalta az apa s a tékozló fiut eltiltotta rossz szokásaitól. Ezek a szokások azonban olyanok, melyeknek leküzdéséhez lelki erő kell, ez pedig nem volt meg a fiuban, ami az apát arra ösztökélte, hogy elzárja a fiut a világtól. E szándékát meg is valósította és a fiut most egy hazai szanatóriumba vitte, hol úgy lelki, mint testi betegsége ellen valószínűleg gyógyulást fog nyerni.

Nincs többé vasuti összeütközés.

Egy tiszthelyettes találmánya.

A vasuti katasztrófák rémes jelenetei szinte megremegtették az embert minden olyan alkalomkor, mikor a lábát a vasuti kocsi lépcsőjére tette. Sohse volt biztos, hogy a kényelmesen kipárnázott plüss, vagy bőrkocsi, vagy pedig a falócás harmadik osztály nem lesz-e borzalmas halálának színhelye egy-egy elvétett váltás következtében.

A magyar állam és az egyes vasuti részvénytársaságok egymással versenyezve keresték, kutatták az eszközt, melynek segítségével ezek a szerencsétlenségek elháríthatók lennének. Nehéz probléma ez, mert a gőz s a különböző elővédék, vagy esetleg jelző készülékek, mind olyan eszközök, melyek alkalmazhatása nem vezet célhoz és felállításuk igen kényelmetlen is.

Az utóbbi időben igen sokan foglalkoztak egy modern és megfelelő eszköz feltalálásával, ez mindezekig kárbavesztett munka volt s a nagy probléma megoldatlanul volt mind a mai napig. Most azonban váratlanul egyszerre feláll egy olyan társadalmi állásu ember, kinek foglalkozása legkisebb összefüggésben sincs a technika eme nemével és a nagy, világjelentőségű problémát fényesen megoldva adja az emberiségnek.

Nagy Ferenc tiszthelyettes hosszas kísérletezés és kombinálás után feltalált egy olyan készüléket, melynek alkalmazása által minden vasuti összeütközési eshetősége ki van zárva. A készülék igen egyszerű s a villamosság igénybe vétele által valósítható meg.

A feltaláló találmányának titkát nem árulta el, csupán bemutatta, ami fényesen bizonyította praktikus és hasznos célját. A feltaláló a mű-

vét csakhamar nagy hirre tett szert, s már is akadt olyan vállalkozó, aki a találmányért 500,000 koronát ígért. Nagy tisztihelyettes azonban ezért az összegért még nem adja oda találmányát. Mint tervezi, azt nem is fogja eladni, hanem szabadalmaztatva ő maga fogja gyártatni.

Nincs kizárva azonban az sem, hogy az új készüléket az államnak fogja eladni — Nagy, aki művével előbbre mozdította a közlekedés eme fontos eszközének tökéletesítését.

UJDONSÁGOK.

* **Ülések a vármegyén.** Biharvármegye e hó 18-án tartja meg rendes évnegyedes közgyűlését, melyre már nagyban folynak az előkészületek. A tegnapi nap folyamán a harmadik szakosztály tartott ülést Cziffra Gerő elnöke alatt. A szakosztályán a számadásokat és több ezzel kapcsolatos kérelmet tárgyaltak. A kérelmek teljesítését a szakosztály nem fogja véleményezni, mert nincs rá megfelelő fedezet. Ma pénteken a IV. szombat a II-ik és hétfőn az első szakosztály fog ülést tartani a vármegyén.

* **Kinevezés.** Glac Antal főispán tegnap Nyáncs György jegyzői gyakornokot a nagy-maros anyakönyvi kerületbe helyettes anyakönyvvezetővé nevezte ki.

* **Egy új vámmem.** Trencsén vármegye törvényhatósága elég szokatlan formában akarja törvényhatósági utainak rendezéséhez a szükséges fedezetet előszerezni. A megye ugyanis elhatározta, hogy a törvényhatósági közutak rendezése céljából a vármegye területén lévő le- és felrakodott vasuti árukat meg fogja vámmoltatni. A határozat érdekében most minden társhatósághoz felhívást intézett Trencsénmegye alispánja.

* **A restauráció.** Biharvármegye tisztújító közgyűlésének csupán csak egy pontja lesz, mely mindkét párt erejét igénybe fogja venni teljesen és ez az árvaszéki elnöki állás betöltése. A függetlenségi párt határozottan állást foglalt *Hranyiczky* Károly árvaszéki elnök mellett, kinek megválasztása nagyon valószínű. Az elnöki állásra öt pályázó van, akik mind kandidálva is tesznek. A pályázók közül *Ferzsák* István h.-elnök és *Udvarhelyi* Béla tanácsvezető-elnökről a Nagyvárad Napló tegnapi számában azt írta, hogy visszaléptek és belenyugodtak a szabadelvűpárt határozatába, mely *Wemer* Kálmánt jelölte és őket mellőzte. Erre vonatkozólag tegnap felleltünk kérve, miszerint cáfoljuk meg azt, mert a pályázók közül senki sem lépett vissza és mindnyájan fel fogják venni a harcot a választásokon. A szabadelvűpárt jelölő határozata különben nagy elégtelenséget szült a vármegyén, hol minden tisztviselőnek az a célja, hogy előre haladhassék és ezzel szemben egy külső idegen egyént akarnak előtérbe helyezni. A szabadelvűpártnak ez a régi szokása most is visszatetszést szül mindentel.

* **Megbüntetett tejhamisítók.** A rendőrség, illetőleg a tisztiorvosok most különösen nagy gondot fordítanak az élelmi cikkekre, úgy hogy a piacon most csak titokban és nagy vakmerőséggel mernek hamisított élelmicikket árulni. A rendőrség legújabbban ezek ellen a hamisítók ellen igen szigorú ítéletet hozott, melyben nagyon sok tejárus lett sújtva. Az ítéletek nagy részét már ki is hirdette a rend-

dőrség. A megbüntetettek között vannak uradalmak is, melyek jóllehet tisztán bocsátják a tejet az elárusítók kezébe, azonban a kocsisok mig behozzák Nagyváradra vízzel keverik.

* **A vadászterületek rómei.** A vadállomány egyik nagy veszedelem a vadászokon kívül igen káros és talán még végzetesebb pusztítója a ragadozók tömege. A ragadozók különösen az idén nagyon el vannak szaporodva s a vadállományt valóságos megtizedelik. Ezek ellen a pusztítók ellen a vadászterületek tulajdonosai most egymásután kérik az alispántól a pusztító mérget. Ujabbban a miklózlázi és a belényesi vadászterületekről érkezett ilyen kérelem, melyben a strichinmérget és ennek használati engedélyét kérik.

* **Hamispénz a bankban.** Tegnap délelőtt fél 12 órakor egy urinő egy helybeli pénzintézetnél saját betéti könyven elhelyezett összegből 360 koronát vett ki, amely összeget a pénztárnok 18 drb 20 koronás papírpénzben fizetett. Az urinő azonnal elment a postára, hol 280 koronát akart feladni. A postai hivatalnok az eléje tett 14 drb 20 koronás bankjegy között egy darabot hamisnak talált, amelyet azonnal lefoglalt. A nyomozás során kétségtelenül megállapított, hogy a banktól került ki a hamis 20 koronás, azt azonban, hogy bank kitől kaphatta, megállapítani nem sikerült. A bank az urinő kárát megtérítette. A hamis 20 koronás az Osztrák Magyar Bank helybeli fiókjához küldetett át megvizsgálás végett. A hamis 20 koronás bankjegy a valóditól abban tér el, hogy a német szövegű oldalon a nő kép rossz, a kép háttere nagyon elmosódott, a vörös szín kissé halványabb a sértes és szám mindkét oldalon közönséges tintával kézzel van rajzolva. — A hamisítvány eléggé sikerültnek mondható, mert a magyar szövegű oldala alig tér el a valóditól. Miután különösen Kolozsváron a legutóbbi időben nagy mennyiségű ilyen hamisítványt hoztak forgalomba, valószínű, hogy ez is onnan került Nagyváradra. A közönség figyelmét felhívja ez uton is a rendőrség a hamis 20 koronás bankjegyekre.

* **Elfogott péksegédek.** Az utóbbi napokban több sütőiparossegéd jött Nagyváradra, hogy itt munkát keressenek. A szerencsepróba azonban nem kedvezett nekik és így munka és lakás nélkül voltak kénytelenek bujkálni a városban. A rendőrség tegnap éjjel razzíát tartott és akkor ezeket a facér segédeket is letartóztatta. A letartóztatott egyéneket a rendőrség oly meghagyással bocsájtotta szabadon, hogy 24 óra elteltével, vagy rendes munkát keressenek, vagy pedig hagyják el a város területét.

* **Megint a Tapaszi módszer.** Janku György és Bota vaszali kápolnai lakosok tegnap délelőtt bejöttek a városba, a Kolozsváru utcán megszólította őket egy bőrkabátos, csizmanadrágos és sapkás ember, aki Popa Györgynek mondta magát s azt ajánlotta, hogy 300 forint helyet ad 1500 frt hamis pénzt. Mindjárt át is adott az illető Janku Györgynek egy újnak látszó ezüst 1 forintos tallért, amelynek ellenében Janku egy másik egyforintost adott. Miután az oláhok ugylátszik olvastak már valamit az e fajta csalásokról, gyanut fogtak s felmentek a rendőrségre, hol panaszukat megtették. Valószínű, hogy a Szabó és Tapaszi-cég egyik ügynöke volt a magát Popa Györgynek nevező egyén.

* **Ellopott kabát.** Élesdi csendőrség telefonon értesítette tegnap a rendőrséget, hogy

Várkonyi Gábor élesdi járásbíró folyó hó 10-én este lakásáról a folyosójára kiakasztott egy hamuszínű bolyhos szőr puhakalapot, melynek belsejében «Gancz Lajos Eger» felírás volt és egy hamuszínű bolyhos varrott oldalzsebekkel és Mitteiler Ede szabó Nagyvárad felirással ellátott kabátot, A járásbíró a kiakasztott ruhadaraboknak, mikor azokat igénybe akarta venni, hiült helyét találta.

* **Az alkohol és a cigány.** Rézműves Miklós élesdi cigány tegnapelőtt Nagyváradon járt és itt bevásárolt, mely után erősen leitta magát. Részeg állapotban gyalog indult haza Eledre. Az út nagyon hosszú és rossz is volt, ami nagyon megnehezítette Rézműves minduntalan megbotló lábának a járását. A szerencsétlen cigány végre megunt a gyalogolást és az arra haladó Barta Géza szekereére kérekedett fel. Barta felvette a cigányt, aki csakhamar mély álomba merült. Barta nem zavarta az alvót, csak mikor hazaérkeztek szólította fel, hogy most már szálljon le a kocsirol. A cigány nem mozdult, mig végre Barta élesztgetni kezdte. Ekkor vette észre élesztgetés alatt Barta, hogy Rézműves meg van halva. Az esetről jelentést tett az előjárásírnak, hogy Rézműves az alkohol tulságos élvezete miatt szívshűdésben az uton meghalt.

* **Találtak 4 kulcsot.** Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrség I. emelet 7. számú szobában.

A legizlésebb férfi-fehérneműek nagy választékban ROTH M. utóda kalap- és uri divat üzletében.

x **Óriási mennyiségű karácsonyi cukorkák és karácsonyfa-díszek érkeztek, melyek meglepő olcsó árban lesznek kárúsítva PETROVICS MIHÁLY fűszer- és csemege-kereskedésében Nagyvárad, Fő-utca, (Huzollával szemben).**

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Péntek: Válás után.
Szombat: Gasparone.
Vasárnap: d. u. Coulisset ur. Este: Varázskeringő.

A szép Galathea. Pajkos diákok.

Két Suppé-operettet elevenített fel tegnap a színház, ezzel is jelét adva az igazán értékes zene iránti érzéknek. A zenekedvelő közönségnek igaz gyönyörűséget szerzett az igazgatóság e két darab felrészítésével.

A Szép Galathea az értékesebbik a kettő közül, ehhez fűződnek a multból is jobb emlékek. A mostani előadásnak fényoldalát *Károlyi* Leona éneke képezte. Hangjával teljesen uralkodott szerepén s énektudása kellően érvényesült. Ellenben játékaához még kellett volna jóval több rokkó sikk, több «préciosité», a mi az ellentét erejénél fogva csak emelte volna a hatást. *Toronyi* (Prygmaleon) egyáltalán nem látszott hangjánál lenni. Nehezen ment az ének, láthatólag küzködött szerepével. *Hajnal* György Midás szerepét játszotta. Mintha feszélyezte volna az, hogy énekelnie kellett, komikus ereje nem mindenütt maradt egyenlő magas színvonalon. Bemutatkozó énekét mástól sokkal jobban előadva is hallottuk már. És mirevaló volt Gorgiasz papát elkeresztelni — Gordiusnak!

Kis szerepében megfelelt énekével és játékaival *Lányi Edith* (Ganyméd).

A másik operett, a *Pajkos diákok* már kissé megkopott. Komikuma naiv, meséje öreges. Hanem a zenéje ma is szép és a nyitányban a zenekarnak alkalma volt hatásos dolgot produkálni.

A szerepek közül hálás volt *Hajnálé*. A vén zsugoriban olyan alakítást nyújtott, mely az ócska darabból is kiemelkedett életteljességével. A vén zsugori jelenetei voltak a legérdekesebben előadva, ezek tetszettek legjobban. *Palásthy* mint csizmatasztító aratott tapsokat a koldusgrófra emlékeztető alakításával. *Károlyi Leonának* kis énekes szerepe épp úgy tetszett, mint *Tábori Fridának* nagyobb, élénk, táncos szerepe. Érdekes vállalkozás volt *Beregitől*, hogy ez alkalommal énekes szerepre vállalkozott. Mint idegen területre való kirándulás érdekes volt, de ő szintén szólva, tudunk mi ennél jobb szerepet is Beregi számára. Az énekes és zenekar megfelelőek. Mindkét operett rendezése *Palásthy* érdeme. — r.

Igazságszolgáltatás.

A törvényszék biráinak új beosztása.

Megjelent a törvényszék biráinak 1908. évre szóló beosztása, melyből közöljük a következőket: A *polgári felebbezési tanács* a hétnek mind a hat köznapján ülést tart; hétfőn, kedden és pénteken elnök *Geleta Géza*, szerdán, csütörtökön és szombaton elnök *Nizsalovszky Endre*, szavazó bírák: *Geleta Géza*, *Mihályházy Kálmán*, *Nizsalovszky Endre*, *Biszerszky Elemér*, *Sztachó Széver*, pótagok: dr. *Móré Pál*, dr. *Szentlélek László*, *Debreezeni József*, *Ornstein Árpád*.

I. *büntető főtárgyalási tanács*: Elnök *Millye Gyula*, szavazók: dr. *Petróczy Zoltán* és *Ember Géza*, üléseit hétfőn, szerdán és pénteken tartja.

II. *büntető főtárgyalási tanács*: Elnök dr. *Csulyok Béla*, szavazók: *Vámosy Mihály* és *Rottár Sándor*, üléseit kedden, csütörtökön és szombaton tartja.

Közpolgári, váltó, kereskedelmi, vizéri és csódtanács: Elnök *Bary József*, előadók: dr. *Móré Pál*, *Mihályházy Kálmán*, *Pallagi Jenő*, dr. *Szentlélek László*, dr. *Szegedi Lajos*, *Korn Lajos*, *Vámosy Mihály*, *Ornstein Árpád*, *Themleitner Gyula*. Üléseit szerdán tartja.

Vádtanács: Elnök *Bary József*, h. elnök *Mile Mihály*, szavazók: *Dobozy György* és *Themleitner Gyula*, üléseit hétfőn tartja.

Büntető felebbezési tanács: Elnök *Bary József*, h. elnök *Mile Mihály*, szavazók: dr. *Szentlélek László* és *Dobozy György*, üléseit kedden, csütörtökön és szombaton tartja.

Esküdtbírósg: Elnök hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön dr. *Csulyok Béla*, szavazók: dr. *Szentlélek László* és *Vámosy László*, pénteken és szombaton pedig elnök dr. *Korn Lajos*, szavazók: dr. *Szentlélek László* és *Vámosy Mihály*.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

T. munkatársainkat ismételve kérjük, sziveskedjenek karácsonyi számunkba szánt dolgozataikat lehetőleg e héten hozzánk juttatni.

NYILTTÉR.

Névjegyek

a legcsinosabb kivitelben és legjutányosabb árban készülnek a Szent László nyomdában.

Értesítés.

Miután üzletemben a fősulyt csakis az uri divat, kalap, fehérnemű és nyakendőre fektetem, ez alkalommal bezárólag dec. hó 31-ig a többi cikket u. m. : divatos mellények, cipők, bőrárúk, pénz- és szivartárcák, utazóbőröndök *Plaidek* kocsitakarók minden elfogadható árban ki lesznek

árusítva . . . . .

Lukács Aladár

fehérnemű- és kalapspecialista
Telefon 516. **** Rákóczi ut.

TÁVIRATOK.

A belga király gondnokság alatt.

Budapest, dec. 12. Lipót belga király gondnokság alá helyezése hír szerint már napok kérdése. A hírt azonban eddig még meg nem erősítették. *Vandervele* szocialista képviselő a kamarában a királyt koronás csavargónak nevezte, mely ellen a miniszterek sem emeltek szót.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 12.

Osztrák hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	734.75
Leszámitoló bank	—	—	463.—
Rimamurányi	—	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	644.50
Közuti vasut	—	—	528.50
Városi villamos vasut	—	—	282.50

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 12.

Buza okt.	50 kilogrammonként	12.57
Buza ápr. 1908	—	11.91
Rozs ápr.	—	11.81
Zab ápr.	—	8.51
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1907. dec. 12.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	—	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	92.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	95.—
Magyar nyereség sorsjegy kölcsön	—	—	135.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	140.—
Osztrák járadék papírban	—	—	95.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	—	95.25
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	733.50
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	626.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	—	693.50
20 frankos (Napoleondor)	—	—	19.20

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Szigligeti-Színház.

Ma, pénteken, 1907. december 13-án,

Válás után.

Francia vigjáték 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK.

Duval Henri	—	—	Tóth Elek
Bourganeuf	—	—	Krasznai
Champeau	—	—	Bereghy Sándor
Corbulon	—	—	Fehér Gyula
Egy földműves	—	—	Vank István
Egy hordár	—	—	Mikszai Emil
Bonivardné	—	—	T. Pogány Janka
Diane, leánya, Henry neje	—	—	E. Kovács Mariska
Gabriella, Bourganeuf leánya	—	—	Hevessy
Viktoriene	—	—	Reviczky Rózsi
Mariette	—	—	B. Horváth Irma
Paraszt	—	—	Erdély Sándor

HELYTARAK: Nagypáholy 14 koron. I. földszinti emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsölye 3 kor. Kőrszék 2 k. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkölyülés 1-ső sor 1 kor. 30 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkölyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy színlap 20 fill.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, szombaton, december 14-én színrekerül:

Szép Galathea.

Operette 1 felvonásban.

Ezt követi:

Pajkos diákok.

Operette 1 felvonásban.

Hirdetések
felvétetnek
e lap kiadóhivatalában.

Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

Belépési felhívás

a »Polgári takaré- és segély-
szövetkezet«

13-dik évtársulatába.

A »Polgári Takaré- és segély-
szövetkezet« 1908. január 1-én új évtár-
sulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1910.
év végeig tart. — Mindenki tetszés szerinti
számban jegyezhet üzletrészeket s minden
üzletrész után hetenként 20 fillér
(10 kr.) fizetendő. A három év eltelté
után az évtársulat feloszlik s az összes jöve-
delem a résztvevők között felosztatik és min-
denki megkapja a befizetett tőkét a felmerült
haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot elő-
mozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben
minden tag heti betétei által önmagának tőkét
gyűjt, mely a heti részletekben való befizeté-
sek dacára is a takarékpénztári kamatozásnál
magasabb nyeresémet hoz és mert
minden tag az általa befizetett összeg négy-
ötöd részét 6 százalékos kamattal mellé min-
den előleges bejelentés nélkül kölcsönképpen
felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket
postai cheque-lapok útján teljesít-
hetik.

A szövetkezetbe való belépés
alkalmával üzletrészenként 10 fill.
(5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy
heti részlet lefizetése után már
mindenki megkapja saját nevére
irt könyvecskét.

Szövetkezetünk jelenlegi vizsgelt tagjait,
valamint mindazokat, kik az 1908. január
3-tól kezdődő 13-ik ciklusnak tagjai óhajtanak
lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti
üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.)
mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1907. november hó.

A Polgári takaré- és segélyszövetkezet
igazgatósága.

13-ik évtársulat befizetési napjai:

kedd délután 3-5-ig.
szombat délután 3-5-ig.

A szövetkezetnek ez időszereint 2000 tagja van
mintegy 35000 üzletrészszel.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vártér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás Wolfram lámpa darabja 5 kor.
60 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,
tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű izzólámpa különlegességek, fény-
képek és z-l ámpák, ugyancsak 5 százalékkal
kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

csillár-raktárunkat
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk
villamos motorokat

1. léőrőtől 12 léőrög minczen nagyságban.

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítá-
sát, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Párisi világiállítás 1900. Grand Prix 1896. Milleniumi kiállítás, állami
Telefon 280. nagy aranyérem. Concours. Alapítva 1854.

Első magyar Részvény söröző Kőbánya.

Főraktár Nagyvárad és Biharvármegye területére saját házukban Nagypiac-ter 3. Salamon Benedek cég.

Hordókba és palackokba fejte forgalomba hozzuk összes gyártmányaink u. m. ászok, király, kiviteli és
dupla márciusi, bajor és udvari sör, mely nemcsak az ország, de a külföld híres gyártmányait és minő-
ségileg jóval felülmúlják. Főraktárunk a palack-osztályra különös gondot fordít s azt a legújabb, legké-
letesebb üvegmosó, lefejtő stb. gépekkel felszerelte. Különösen felhívjuk a szives érdeklődők figyelmét a
legkiválóbb orvosok által ajánlott

dupla Góliát maláta gyógyssörre melyet eredeti gyári töltésben
különleges palackokban hozunk forgalomba. legjobb étvágyfokozó asztali ital ajánlatos hanem
Ezen gyógyssör nemcsak mint a magánkezelésben a következő esetekben kiváló eredménnyel használtatik és pedig gyermekágya-
sok, álmatlanok, üdülők, szoptatónők, idegkimerültség és emésztési zavarokban szenvedőknél, női betegek,
vérszegények, rosszul tápláltak, gyengélkedők.

10 üveg és ezen felüli megrendelések házhoz szállítatnak

Kérjünk mindenütt Kőbányai Részvény sört.

Üzlet felosztás!

Tudomására hozzuk a nagyérdemű közönségnek, hogy az évek óta fennálló detail-üzletünket, más vállalat miatt

teljesen felosztjuk, ellenben gyárunkat tetemesen megnagyobbítjuk

és a raktáron levő összes férfi-, női- és gyermekcipőket a legfinomabb kivitelig minden elfogadható árban áru-

Berendezés eladó! sítjuk el, kérjük ezen ritka alkalmat felhasználni míg a készletünk tart. Berendezés eladó!

Tisztelettel

Nádor Henrik és Társa

Nagypiac-ter, Kereskedelmi palota.

Kelemen Béla
könyvkötészete

NAGYVÁRAD,
Nagypiac-tér,
(Andrényi-palota.)

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsém a n. é. vevőközönség tudomására hozni, hogy **Rákóci-ut (Fő-utca) Óváry (Bartsch) palotában**, a volt Wurst fűszerüzlet helyén ujonnan átalakított és berendezett

VAS-

szerszám és háztartási cikkek, valamint mindennemű e szakmához tartozó üzletünket e hó folyamán megnyitjuk, miért is a t. közönség b. figyelmét ezennel felhívjuk. 358 1-10 B. pártfogásukat, kérve,

kiváló tisztelettel **TARSOLY és RISZTÓ.**

Legjobbak
a
Moskovits
czipők.
Kossuth-utca 5.

24

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor
butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Állandó raktár: háló, ebédlő, szalon berendezések, mindennemű modern styl szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudkivül nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.

Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Magy. Kir. Államvasutak Igazgatósága.
263942—F. IV. a.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint Fiume állomáson as áruraktárak megteltek, rendkívüli rosz időjárás és hajók hiánya miatt a raktárakból való kifuvározás, illetve az áruknak Fiuméből való elszállítása rendkívül csekély, úgy, hogy a Fiumében nagy mérvben összetorlódtott áruk már ki nem rakhatók.

Ezekre való tekintettel Fiuméba rendelt kocsirakományu teherárak felvételét, élő állatok, romlandó és liszt küldemények kivételével folyó hó 9-től kezdve további intézkedésig megszüntették, utközben levő áruk feltartatnak és a feladók rendelkezésére bocsájtatnak. Amint az időjárás javul, a hátralék feldolgozható lesz, a korlátozást azonnal megszüntetik. Budapest, 1907. dec. 7.

Az igazgatóság
(Utánnomás nem díjaztatik.)

Természetes alkólikus

KRONDORFI
SAVANYÚVIZ

kiváló nyálkaoldó és huyghajtó gyógyhatásu.

Különlegesség gége, gyomor, vese, hólyag
tűdő, rekedtség, köhögés,
köszvény és bélbetegségeknel.

Bor és Pezsgőhöz legjobb ital. xx 307. 1-50

Karácsonyra

legalkalmasabb

ajándéktárgyak

II. III.

Ifjusági iratok, diszművek, festékdobozok.

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében
Nagyvárad, Rákóci-ut

Teljes íróasztalkészletek,

Emlékalbumok

Naplók

Képeslap-albumok

Íróaljzatok

Levélpapírok

stb. stb. a legdusabb
választékban kaphatók